

N15-2

Hvordan beskyttes arterne i praksis?

Medindehaver af Amphi Consult,
Lars Christian Adrados

Min baggrund:

- Medgrundlægger af Amphi Consult i 1992;
- **Formidlingserfaring** – rådgiver på en TV serie om padder og produktionsleder på TV serie om det økologiske gods Skovsgaard;
- **Igennem 5 år bosat i en af Europas eneste lavlands-urskove** – i Bialowieza i det østlige Polen;
- **Herpetologisk kortlægning** – i de første år for amterne i de seneste to år for Aalborg Miljøcenter under NOVANA og DEVANO programmerne;
- **Projektleder eller faglig konsulent** på en lang række øststøtteprojekter (DANCEE) og EU-LIFE projekter i Danmark, Polen, Litauen og Estland vedrørende padder generelt, stor vandsalamander, løgfrø, strandtudse, europæisk sumpskilpadde og senest stor kærguldsmed i Danmark og lille skrigeørn i Polen.
- Projektleder på opførelse af to første faunapassageanlæg i Polen og tre anlæg i Danmark.

Hyppige arter beskrives:

Padder og krybdyr	Bilag	Udbredelse i Danmark
Spidssnudet frø	IV	Hele DK dog ikke Bornholm og nogle øer
Springfrø	IV	Sydøstlige DK. Ikke i Jylland
Klokkefrø	II, IV	Enkelte steder i Sydøstlige DK
Løgrfrø	IV	Hele DK dog ikke Samsø og måske Fyn
Løvfrø	IV	Sydøstlige DK.
Stor vandsalamander	II, IV	Hele DK. Kun får dyr i Vestjylland og Vendsyssel
Grønbroget tudse	IV	Sydøstlige DK. På flere øer
Strandtudse	IV	Overvejende Nordvestlige DK. Kun 4 bestande på Sjælland
Markfirben	IV	Hele DK dog ikke Læsø. Sjælden i den vestlige del af Midtjylland. Mangler muligvis på Faster, Lolland og Langeland

Spidssnudet frø:

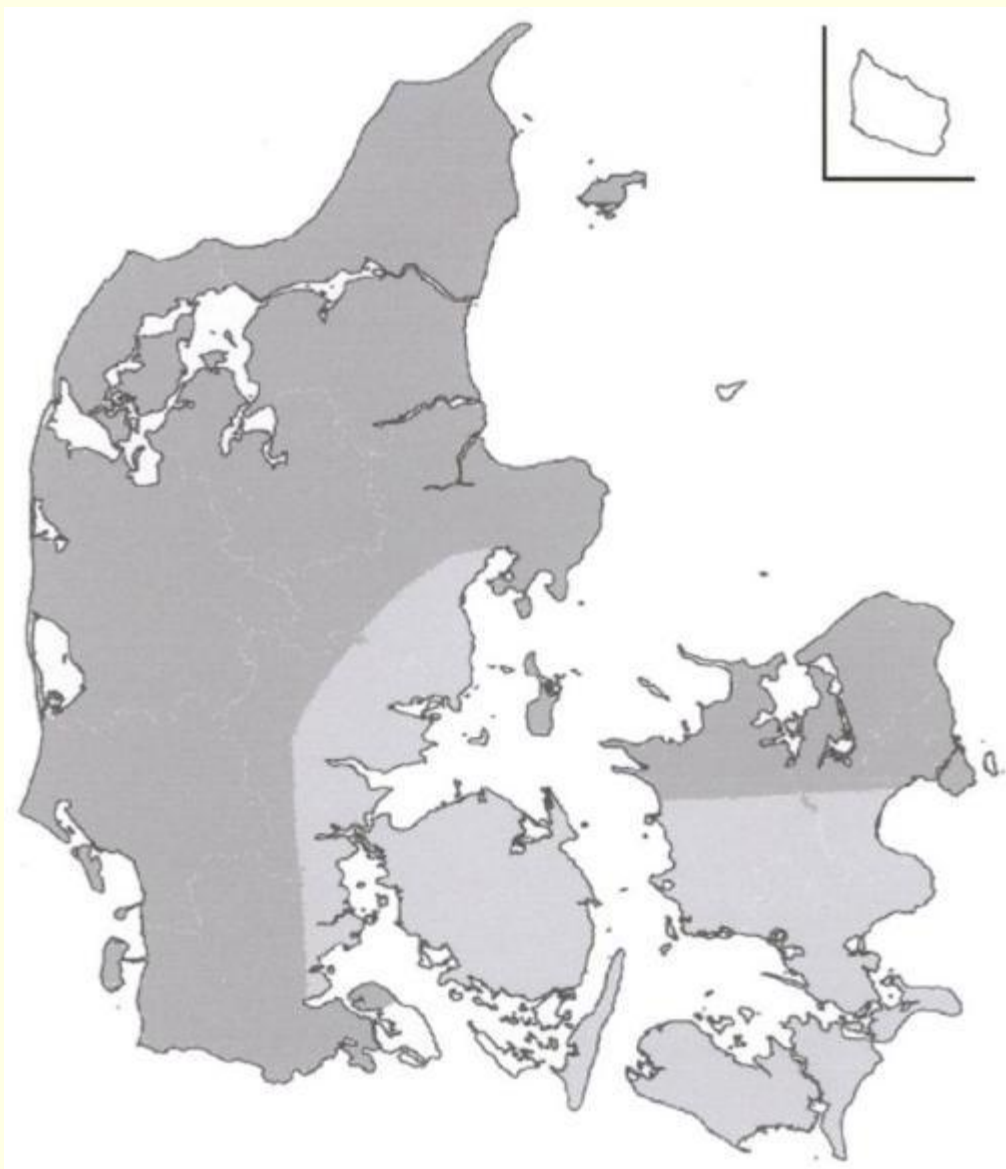
Foto: L. C. Adrados

Nøglelokaliteter:

- moser, enge, og fugtige heder med fugtig lysåben vegetation

Biologiske nøgleord:

- Yngler eksplosivt, tidligt,
- Stemme som fjern gøen

Forekomst af spidssnudet frø efter 1990. Fra "Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet - indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus", fra Danmarks Miljøundersøgelser

Beskyttelse af spidssnudet frø

Årlig vandring: vandhul – fourageringssted, maks.	800 m
Enkelte dyr kan kolonisere nye habitater, maks.	1.000 m

Ynglevandhul:

- Lavvandet bredzone: omlægge dræn, udjævne bredden;
- Lysåbent vand: afgræsning, høslet, undgå bladnedfald og næringsstofftilførsel,

Fourageringsområde:

- Der skal være udstrakte enge, fugtige græsmarker eller moser omkring ynglestedet. Men områderne skal holdes med lave vegetation – afgræsning,
- Dyrkningsfrie bræmmer, men kun hvis de plejes

Overvintringsområde:

- Uforstyrret jord eller i vandet

Løgfrø (kartoffeltroiden):

Foto: L. C. Adrados

Nøglelokaliteter:

- vandhuller med god vandkvalitet,
- omgivelser med bar jord/sand

Biologiske nøgleord:

- Lever meget skjult,
- Kæmpe haletudse

Forekomst af løgfrø efter 1990. Fra "Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet - indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus", fra Danmarks Miljøundersøgelser

Beskyttelse af løgfrø

Årlig vandring: vandhul – fourageringssted, maks.	600 m
Enkelte dyr kan kolonisere nye habitater, maks.	800 m

Ynglevandhul:

- Ingen udsætning og fodring af ænder, fisk eller krebs,
- Rydde vandhulsbredder for buske og træer,
- Omlægge dræn,
- Ingen udsætning af vandpest, åkande eller krebseklo,

- Etablere dyrkningsfri eller gødsknings- og sprøjtefri randzone omkring vandhullet.

Fourageringsområde:

- Indenfor 50 m af ynglevandhullet udlægges udyrkede arealer på løs jord. Alternativt majs eller kartoffelmarker,
- Dyrkningsfrie bræmmer, men kun hvis de plejes

Dagskjul, overvintringsområde:

- Uforstyrrede arealer eller arealer med ekstensivt jordbehandling er esentielle, idet løgfrøen graver sig ned på bar mark. Maskintryk og pløjning kan decimere en bestand.

Stor vandsalamander:

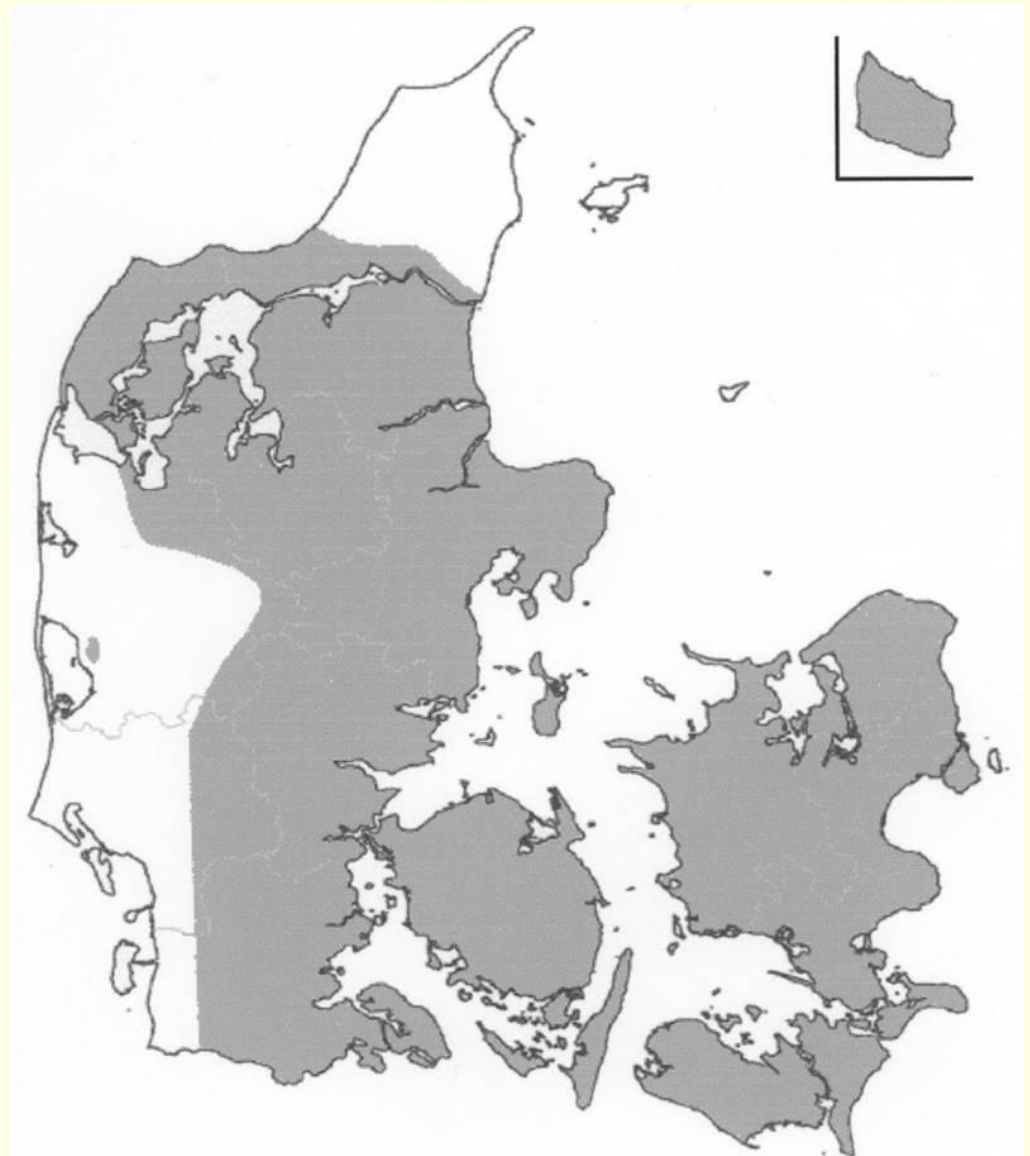
Foto: L. C. Adrados

Nøglelokaliteter:

- God vandkvalitet,
- Naturskov, haver, dødt ved eller stenbunker i nærheden

Biologiske nøgleord:

- Overvintret ofte i kældre

Forekomst af stor vandsalamander efter 1990. Fra "Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet - indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus", fra Danmarks Miljøundersøgelser

Beskyttelse af stor vandsalamander

Årlig vandring: vandhul – fourageringssted, maks.	400 m
Enkelte dyr kan kolonisere nye habitater, maks.	1.000 m

Foto: L. C. Adrados

Ynglevandhul:

- Som løgfrø,

Vandringsveje:

- Udbring kunstgødning lige før regn om foråret,
- Vent med jordbearbejdning til slutningen af april

Fouragerings- og overvintrings-område:

- Søger føde i løv- og blandings-skove, "naturhaver" og ugødede græsningsarealer,
- Overvintrer i hulrum i træstubbe, døde træstammer, grenbunker, musegange, stenbunker, syldstensfundamenter og kældre.

Strandtudse:

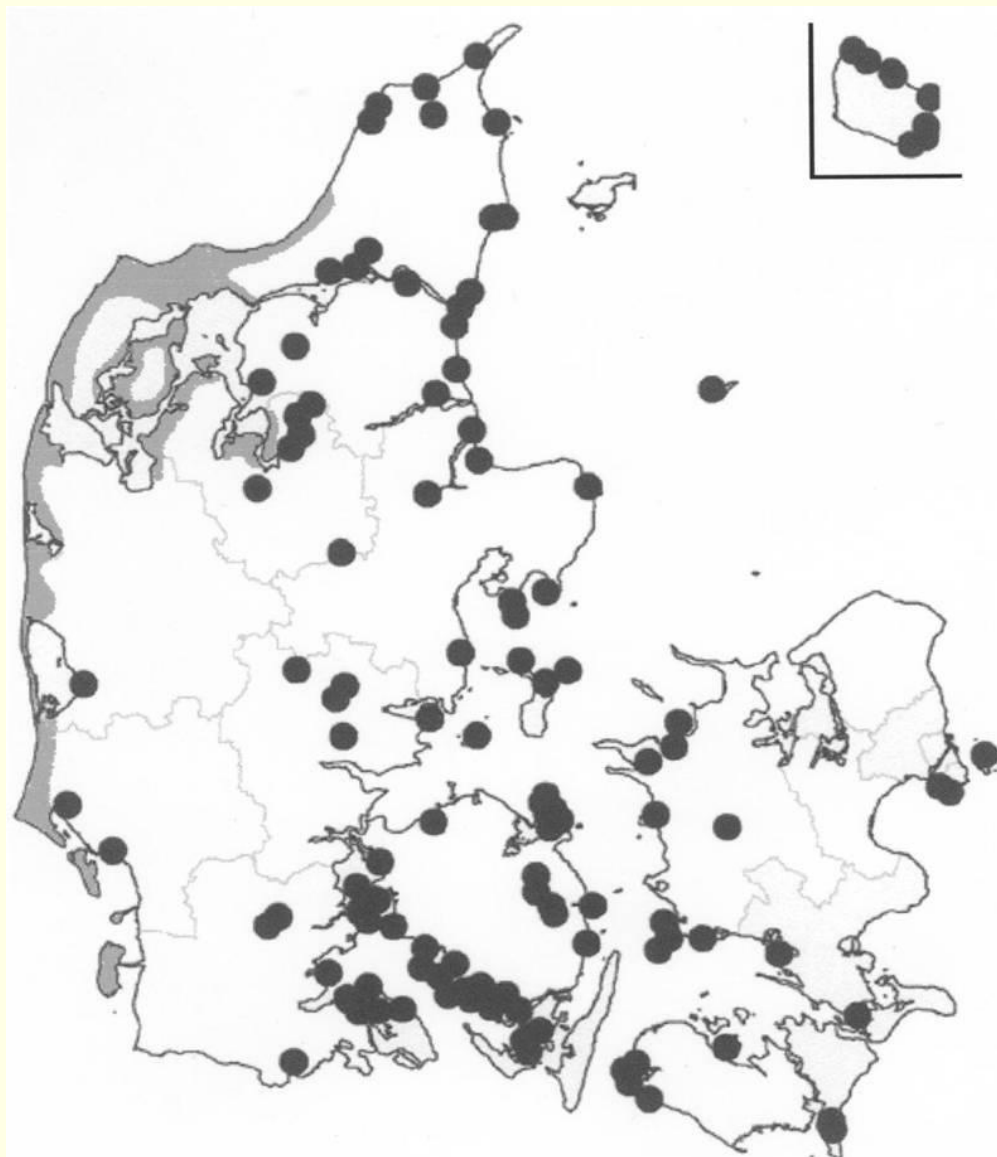
Foto: S. Stosiek

Nøglelokaliteter:

- Sparsom, lav vegetation
- Midlertidige vandsamlinger

Biologiske nøgleord:

- Yngler eksplosivt, sent,
- Meget kraftig stemme 📣

Forekomst af strandtudse efter 1990. Fra "Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet - indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus", fra Danmarks Miljøundersøgelser

Beskyttelse af strandtudse

Årlig vandring: vandhul – fourageringssted, maks.	Ca. 2 km
Enkelte dyr kan kolonisere nye habitater, maks.	Flere km

Ynglevandhul:

- Afgræsning af især strandenge,
- Dræn ikke midlertidige vand-samlinger

Fourageringsområde:

- Afgræsning

Overvintringsområde:

- Lidt højre områder i landskabet. Diger og jordvolde og skrænter.

Markfirben (UK: Sand Lizard):

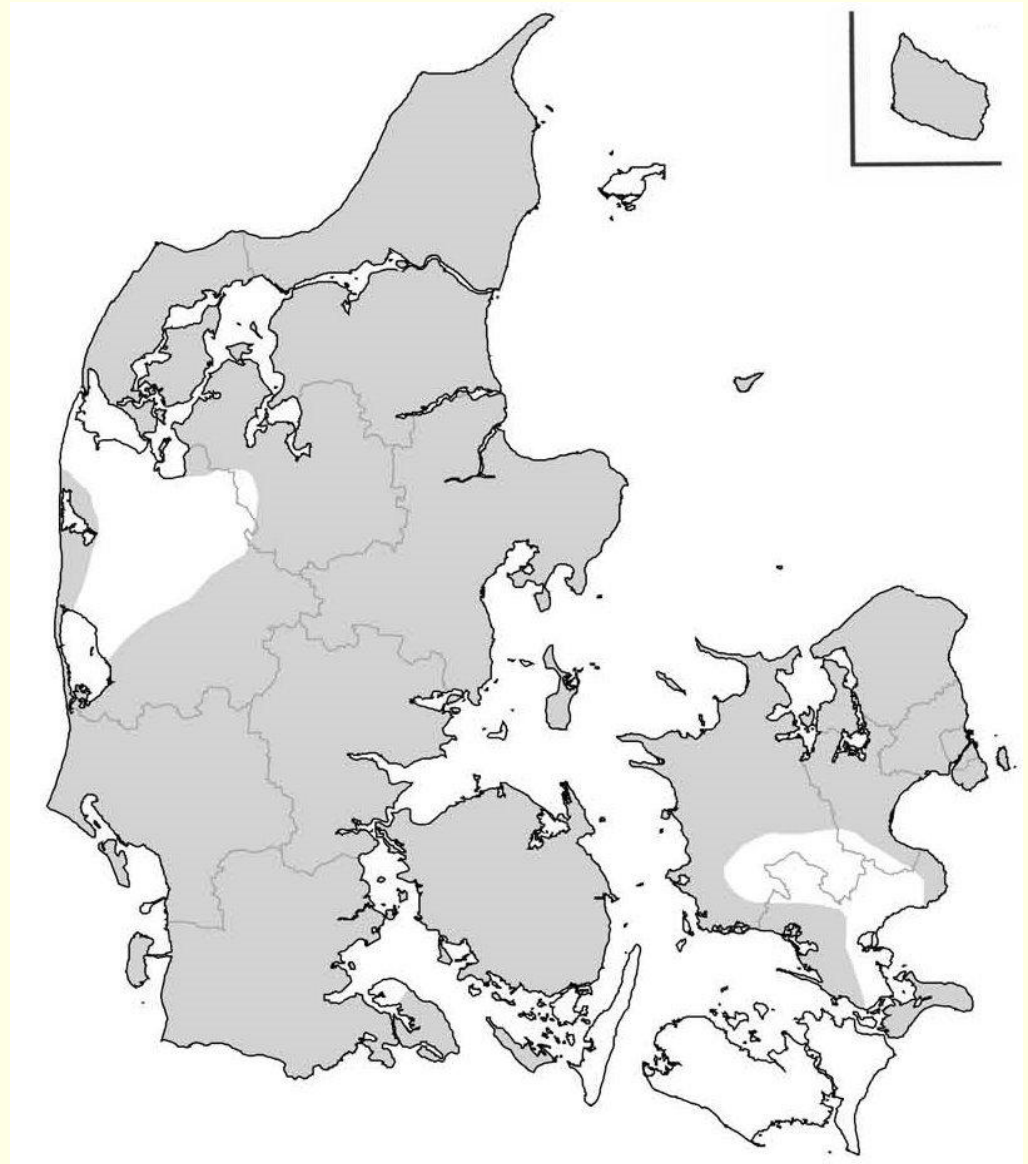
Foto: L. C. Adrados

Nøglelokaliteter:

- Sparsom og varieret vegetation,
- Vejskråninger, overdrev, heder, højmoser, klitter og kystskrænter

Biologiske nøgleord:

- Fremme når det er varmt men ikke for varmt

Forekomst af markfirben efter 1980. Fra "Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet - indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus", fra Danmarks Miljøundersøgelser

Beskyttelse af markfirben

Årlig vandring i habitatet, maks.	200 m
Enkelte dyr kan kolonisere nye habitater, maks.	500 m

Foto: P. Ravn

Foto: L. C. Adrados

Generelt om habitatet:

- Sydvendt tør skråning med løse jordtyper. Næringsrig overjord kan afskrabes.

Æglægningsområde:

- Sikre partier med helt bar bund

Fourageringsområder:

- Sikre en mosaik af vegetationsfattig og især på toppen af skråning lidt højere vegetation (f.eks. slåen, havtorn eller vilde roser),
- Kun ekstensiv afgræsning eller afslåning med bortkørsel af det høstede materiale, ellers bliver habitatet for monotont for arten,
- Etablere små stensamlinger på skrånings højere partier

Overvintringsområde:

- Sikre veldrænede skråninger med lav vegetation

Sammenfatning – generelle anbefalinger:

Ynglevandhul:

- Ingen udsætning og fodring af ænder, fisk eller krebs,
- Rydde vandhulsbredder for buske og træer,
- Ingen udsætning af vandpest, åkande eller krebseklo,
- Lavvandet bredzone: Omlæg dræn, udjævne bredden,
- Lysåbent vand: Afgræsning, høstet. Undgå bladnedfald og næringsstofftilførsel (omlæg dræn),
- Etablere dyrkningsfrie eller gødsknings- og sprøjtefri randzone omkring vandhullet,
- Afgræsning af bredden

Fourageringsområde:

- Dyrkningsfrie bræmmer, men kun hvis de plejes,

Øvrige anbefalinger er artsspecifikke.

For mere information:

Amphi Consult; tlf: 22 48 26 64
lca@amphi.dk; www.amphi.dk

Specielt vedr. stor vandsalamander, kan materiale fra LIFE projekt downloades fra
<http://www.blst.dk/Natura2000plan/Life-Nature-projekt/>:

- Folderen: "Beskyttelse af stor vandsalamander og løgfrø" og
- "Best Practice Guidelines"

